

Oponentní posudek disertační práce

Název práce: Nové formy tvorby multimediálních učebnic

Autor: Mgr. Jan Krotký

Školitel: Doc. Ing. Václav Vrbík, CSc.

Oponent: prof. RNDr. PhDr. Antonín Slabý, CSc.

Struktura a obsah práce

Práce představuje kvalitní a zasvěcený text věnovaný široké, dynamické nejednoznačné i rozporuplné problematice přístupů k hodnocení multimediálních učebnic a přístupech k jejich hodnocení. Dává kvalitní a komplexní poučení o podstatných problémech vztažených k tématu. Uvádí, komentuje a syntetizuje důležité přístupy z kvalitních literárních zdrojů problémy a dokumentuje vlastní autorův výrazný a hodnověrný příspěvek k obohacení problematiky.

Práce je vedle úvodu a závěru členěna na 5 základních kapitol doplněných o publikační aktivity autora a použitou literaturu a přílohy. Základní text 97 stran a celá práce má 129 stran.

Úvod představuje citace několika autorů a uvádí do problematiky řešené v práci. Následují kapitola Současný stav problematiky uvádějící zasvěceně do problematiky elektronických a papírových učebnic a multimediálních učebnic jejich atributů a pojmového aparátu oblasti a dále stručná kapitola Cíle disertační práce. Navazují dvě nejdůležitější kapitoly práce, podstatná kapitola 3 Teoretický rámec a východiska dávající kvalitní poučení o interaktivní a multimediální výuce, metodologiích výzkumu učebnice jako média, attributech, klasických prvcích a autorem zaváděných nových prvcích multimediálních učebnic, způsobech analýzy obsahu, prezentace učiva, řízení učení a orientace v učebnicích. Další velmi podstatnou a rozsáhlou kapitolou je kapitola 4 Výzkumná část. Postupně jsou představeny cíle výzkumu, výzkumné otázky, návrh a způsob provedení výzkumu, použité metodické přístupy a jejich úprava atributy výzkumného souboru učebnic a jejich kvantifikace, výsledky analýzy, popis vzorku respondentů pro dotazníkové šetření, výsledky rozhovorů a jejich zpracování. Navazující kapitola 5 Využitelnost je věnována závěrům a přínosům autora a jeho práce v oblasti teorie a práce a základní text zakončuje stručný závěr.

V následujících přílohách je pak seznam autorových publikací (publikační aktivity), literárních zdrojů (Použitá literatura), tabulek a příloh obrázků.

Cíl práce, aktuálnost tématu

Autor uvádí následující cíle disertační práce

Upravit, inovovat a ověřit na vybraném vzorku multimediálních učebnic metodiku měření didaktické vybavenosti dle J. Průchy (1998).

Prozkoumat strukturu a formy vybraného vzorku aktuálních českých multimediálních učebnic pro ZŠ.

Zkoumat preference výběru multimediálních učebnice u definované cílové skupiny.

Použité vědecké metody v disertační práci

Důležitou výchozí metodou je důsledná rešerše a analýza velmi rozsáhlých literárních zdrojů o předmětné problematice a jejich zpracování a syntéza poznatků. Je zpracována rozsáhlá a dosti reprezentativní a problematiku z různých hledisek dobře postihující literatura a závěry vlastních autorových výzkumů. Byla upravena a rozšířena původní metoda J. Průchy pro

měření didaktické vybavenosti klasické učebnice o komponenty multimediálního a interaktivního charakteru a následně použita k měření didaktické vybavenosti učebnic multimediálních. Upravená metoda je kompletně k dispozici ve výzkumné části disertační práce.

V práci jsou formulovány a zpracovány následující 3 výzkumné otázky s použitím metod rozhovoru a následného zpracování a vyhodnocení výsledků pomocí kvalitativní obsahové analýzy.

Jsou naše dnešní multimediální učebnice vybaveny dostatečným aparátem pro řízení učiva?

2. Jaká jsou kritéria výběru multimediální učebnice u sledované skupiny respondentů?

3. Jaký vliv má míra didaktické vybavenosti na výběr multimediální učebnice u sledované skupiny respondentů?

Dále jsou v práci použity obecné vědecké metody indukce, dedukce, analýzy a syntézy.

Splnění cílů práce, aktuálnost práce

Tématika práce je aktuální, základní, rozsáhle zkoumaná, není uzavřená, jsou na ní různé názory. Autorův přístup k řešení je strážlivý, zasvěcený a rozumný, moderní a profesionální. Uvědomuje si obtížnost tématu, silné stránky, ale i problémy a limity použitých přístupů a metod. Fakta i metodické postupy jsou účelně voleny s ohledem na splnění cílů práce. Cíle práce, které si autor stanovil, svou prací náročně splnil. Ukázal, že je výborným znalcem rozsáhlé, široké a užitečné i rozporuplné problematiky, kterou dokáže i efektivně a podstatně rozvíjet. Ukázal, že je schopen k rozvoji problematiky aktivně přispět v oblasti teoreticko metodologické i praktické. Celá práce svědčí o dlouhém systematickém a rozsáhlém autorově zájmu o oblast, která je tématem práce.

Přesnost práce

Práce je překvapivě kvalitní, zajímavá a při omezeném možném rozsahu dostatečně přesná. Pohled na problematiku je zasvěcený a moderní a rozsahem zpracování překračuje jinou literaturu.

Formální stránka práce

Formální stránka práce i přesnost vyjadřování, úprava diagramů, tabulek, obrázků a výstupů jsou na velmi dobré úrovni a podporují čtivost a srozumitelnost práce. Z textu je patrna dobrá a zažitá znalost problematiky. Práce má jasnou strukturu, proto je možno se v ní dobře orientovat.

Výsledky práce a poznatky a přínosy práce

Práce přináší výsledky v oblasti teoreticko-metodologické i praktické. Jejich druh je dán použitým tématem a cíli práce.

Za hlavní přínosy lze považovat zasvěcené a velmi komplexní zpracování tématu s řadou podrobností a skutečností v běžné literatuře neuvedených, kdy žádné podstatné informace, názory a přístupy nejsou vynechány. Poznatky jsou dobře systematizovány. Způsoby použití postupů a metodologické přístupy jsou dobře a jasně popsány. Rozsáhlá kapitola věnovaná literatuře a rozsáhlé přílohy v tomto případě nejsou jen nutnou částí práce, ale mají pro čtenáře zásadní význam k nastudování dalších skutečností a získání podstatných informací. Metodické postupy uvedené v práci mohou být opakovaně použity a dále rozvíjeny.

Je možno uvažovat o vydání práce jako monografie.

Publikační činnost autora ve vztahu k práci:

Publikační činnost autora je velmi nadstandardně rozsáhlá a zahrnuje navíc publikace ve vzhledem k oboru velmi kvalitních zdrojích a současně zdrojích tematicky věnovaných problematice blízké tématu práce. Výsledky dle druhů: 1 - kapitola v knize, 9 - časopis zahraniční, 5 - časopis domácí, 10 - příspěvek na konferenci zahraniční, 5 - příspěvek na konferenci domácí a je uvedena i činnost organizační: 4 editorství sborníků. Publikační činnost tak ukazuje na autorovu pracovitost, systematickosti i na dlouhodobý zájem o oblast, které je disertační práce věnována. Ukazuje na návaznost na aktivity školitele, školitelky specialistky, tradici katedry a dobrou návaznost na její výzkum.

Otázky do diskuse obhajobě

Při rozsahu tématu, kterým se práce zabývá, by se diskuse při obhajobě by se mohly zaměřit k upřesnění velkého množství problémů, pojmů a k formulaci řady otázek.

Diskusi je možno zaměřit např. na následující problémy:

Je rozsah a struktura multimediálnosti předmětově závislá? Je závislá na typu školy, respondenta a stylu výuky? Jak se vyvíjí v čase? Jaký lze očekávat další vývoj?

Které výsledky a jaké názory respondentů považuje autor za nejpřekvapivější?

Proč byl vůbec do výzkumu zařazen i vzorek výukového programu (TeraSoft), který zkreslil výsledky didaktické vybavenosti a zvýšil variabilitu dat? Jeho odlišná struktura musela být přece při výběru evidentní.

Závěr:

Práce splňuje všechny nároky na disertační práce kladené. Dále je třeba konstatovat, že Mgr. Jan Krotký je vyzrálou osobností s rozsáhlými a dobře zažitými znalostmi teoretickými i praktickými a širokým rozhledem v oblasti tematiky práce. Proto doporučuji, aby Mgr. Janu Krotkému byl po úspěšné obhajobě udělen titul Ph.D.

Hradec Králové 15. 5. 2015

Antonín Slabý

